

СЕЛЕКЦІЙНО-ПЛЕМІННА ЦІННІСТЬ ГЕНОТИПУ ЧЕРВОНИХ БІЛОПОЯСНИХ СВИНЕЙ В УМОВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Висвітлено результати багаторічної роботи, яка проводилася науковими співробітниками та виробничниками Миколаївщини, зі створення та розповсюдження нової породи червоних білопоясих свиней.

Ключові слова: селекційна ознака, генофонд, селекція, м'ясні якості.

Освещены результаты многолетней работы, которая проводилась научными сотрудниками и производственниками Николаевщины, по созданию и распространению новой породы червоних белопоясых свиней.

Ключевые слова: селекционный признак, генофонд, селекция, мясные качества.

Deals with the results of years of work, which was held scientists and production workers Nikolayev, the creation and dissemination of a new breed of Hearts belopoyasyh pigs.

Key words: breeding trait, the gene pool, breeding, meat quality.

Успішність селекційно-плеїнної роботи обумовлена перш за все, вибраними прийомами та методами оцінки тварин. В арсеналі селекціонерів, науковців є багато різноманітних методів, які вже успішно довели свою ефективність. Однак постійний розвиток технології виробництва спонукає до подальшого удосконалення як селекційно-плеїнної роботи в цілому, так і методології оцінки тварин, збору і обробки інформації.

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю стандартизації процедур оцінки плеїнної та генетичної цінності тварин, що пов'язано з виконанням загального державного курсу щодо входження до СОТ та Євросоюзу, а також вимогами Закону України «Про плеїнну справу у тваринництві» та Закону України «Про загальнодержавну програму селекції в тваринництві на період до 2015 року», яким передбачено адаптацію до законодавства Європейського Союзу створення міжнародної бази даних плеїнних тварин.

Недосконалі методи визначення плеїнної цінності – одна з основних причин недостатньо високого рівня відгодівельних та м'ясних якостей свиней вітчизняних порід. Через цю причину спостерігаються також втрати в двох-трьох поколіннях бажаних продуктивних якостей плеїнних свиней, що завозять із-за кордону для чистопородного розведення та покращення окремих ознак власного поголів'я. Оцінка плеїнної цінності необхідна для того, щоб

коректно перевести якість спадкової ознаки в числову вираження. На жаль, плеїнна цінність тварини, за винятком ознак, які сьогодні можна виявити за допомогою ДНК-маркерів, не підлягає безпосередньому визначенню.

Невід'ємним елементом забезпечення селекційної роботи в умовах плеїнних господарств є використання сучасних комп'ютерних технологій, що дозволить прискорити комплексну оцінку тварин, оперативню аналізувати селекційні процеси в стаді свиней, розраховувати селекційно-генетичні параметри їх продуктивності.

Дані методи для отримання точної оцінки вимагають великої кількості первинної зоотехнічної інформації, зібраної протягом тривалого періоду.

Враховуючи вищесказане, вирішення даної проблеми дозволить перейти на якісно новий рівень оцінки свиней і в перспективі забезпечить покращення економічної ефективності галузі свинарства в цілому.

Плеїнна справа є одним із найважливіших напрямів роботи у тваринництві. З її допомогою створюються такі тварини, які в конкретних умовах середовища здатні розмножуватися, давати якісну і дешеву продукцію – м'ясо, молоко та ін. Але успіх у плеїнній справі приходить лише при систематичній, послідовній і наполегливій праці тваринників-селекціонерів, учених та інших спеціалістів сільського господарства.

Сучасні методи племінної роботи потребують відповідної підготовки і знань, особливо в галузі прикладної генетики, без чого неможливі їх успішне застосування та ефективність. Багаточисленні наукові пошуки, проведені в цьому напрямку науковцями лабораторії з племінної роботи та відтворення поголів'я в свинарстві Миколаївського інституту АПВ та виробничниками на поголів'ї племзаводу СГПП «Техмет-Юг», племрепродуктора ДП «ДГ «Зоряне», свідчать, що даний генотип свиней, маючи гарну оплату корму, високий рівень продуктивності та відтворних якостей, найбільш потребує задоволення потреб ринку в відношенні зменшення товщини шпику, що значно підвищить як конкурентоздатність даного генотипу, так і галузі в цілому.

Проведені дослідження з визначення товщини шпику проводили за допомогою ультразвукового приладу –шпикуміра «PENCO». Товщину шпику визначали при досягненні тваринами живої маси 95-105 кг. Вимірювання товщини шпику здійснювали в трьох місцях на тулубі, відступивши 5 см вправо або вліво від середньої лінії спини: на рівні

6-7-го грудних хребців, на крижах, та в середній точці спини між холкою та крижами. Разом із товщиною шпику вимірювали товщину найдовшого м'яза спини в середній точці спини між холкою та крижами. Одночасно з вимірюванням товщини шпику, вимірювали довжину тулубу. Багатоплідність визначали за кількістю народжених свиноматкою живих поросят за опорос.

У результаті проведеної роботи була створена база даних про власну продуктивність – 191 голови молодняку свиней (табл. 1). Середня товщина шпику на рівні 6-7 грудних хребців усіх тварин становила 20,06 мм, товщина шпику на крижах – 14,39 мм та товщина шпику в середній точці спини між холкою та крижами – 17,24 мм.

Товщина найдовшого м'яза спини в середній точці спини між холкою і крижами становила 53,15 мм. Середня жива маса тварин при вимірюванні товщини шпику становила 101,23 кг, а довжина тулуба – 127,59 см.

Багатоплідність маток-першоопоросок склала 9,96 гол. поросят. Вік маток першого опоросу становив 12 міс. 10 днів.

Таблиця 1

Продуктивність молодняку свиней (n = 191 ± m)

Показники	Один. вимір.	Тварини ЧБПП
<i>Маса поросят при народженні</i>	кг	1,39 ± 0,08
<i>Маса поросят при відлученні у віці 40 днів</i>	кг	9,99 ± 0,03
<i>Маса при вимірюванні товщини шпику (ТШ)</i>	кг	101,23 ± 0,46
<i>ТШ на рівні 6-7 грудного хребця</i>	мм	20,06 ± 0,19
<i>ТШ на крижах</i>	мм	14,39 ± 0,18
<i>ТШ у середній точці спини</i>	мм	17,24 ± 0,18
Товщина м'яза в середній точці спини	мм	53,15 ± 0,19
Довжина тулуба при вимірюванні ТШ	см	127,59 ± 0,20
Середньодобовий приріст	г	479,67 ± 2,06
<i>Багатоплідність за 1-й опорос маток</i>	гол.	9,96 ± 0,15
<i>Вік маток першого опоросу</i>	міс.	12,10 ± 0,31

Аналізуючи результати досліджень, слід відмітити, що товщина шпику на рівні 6-7 грудних хребців у молодняку становила 20,06 мм, що на 6,94 мм перевищила вимоги для другої групи порід, згідно з інструкцією з бонітування свиней (2003).

Для виявлення відтворювальних, забійних та м'ясних якостей піддослідних тварин було проведено контрольний забій свиней у СГПП «Техмет-Юг» по 4 голови з кожної групи.

Таблиця 2

Забійні якості молодняку (n = 4 ± m)

Показники	Забійний вихід, %	Маса півтуші, кг	Товщина шпику, мм			Товщина м'яза, мм	Довжина м'яза, см
			над 6-7 грудн. хребц.	на крижах	у середній точці спини		
ЧБПП х ЧБПП	74,8 ± 0,16	34,5 ± 0,35	18,3 ± 0,38	13,7 ± 0,43	23,0 ± 0,71	46,3 ± 0,44	62,5 ± 0,49
Д х ЧБПП	72,5 ± 1,07	33,0 ± 0,43	16,0 ± 0,40	11,0 ± 0,29	20,0 ± 0,65	44,5 ± 0,27	60,3 ± 0,53
ЧБПП х Д	71,7 ± 0,43	31,5 ± 0,37	22,5 ± 0,25	12,0 ± 0,33	16,5 ± 0,28	40,0 ± 0,22	56,7 ± 0,39
ЧБПП х Л	71,2 ± 0,40	33,8 ± 0,23	20,0 ± 1,73	12,0 ± 0,23	18,0 ± 0,36	55,0 ± 0,47	71,0 ± 0,47
ВБ/ЧБП х ЧБПП	70,9 ± 0,15	34,1 ± 0,40	21,0 ± 0,47	17,0 ± 0,47	14,0 ± 0,47	46,0 ± 0,12	62,0 ± 0,47
ЧБП/Л х ЧБПП	73,4 ± 0,44	32,2 ± 0,22	21,0 ± 0,48	15,0 ± 0,32	16,0 ± 0,47	48,0 ± 0,47	66,0 ± 0,23
По всіх групах	72,4	33,2	19,8	13,4	17,9	46,6	63,1

Як свідчать дані табл. 2, при забої тварин масою 100 кг забійний вихід коливався в межах

70,9-74,8 % при майже відсутній вірогідній різниці між групами. Найменшим він був від схрещування

чистопородних свиноматок з кнурами породи дюрок (70,9 %), а найбільшим – при чистопородному розведенні (74,8 %), що переважає помісний молодняк на 3,9 %.

Маса правої півтуші чистопородного молодняку в середньому склала 34,5 кг, а між підсвинками різного походження коливалася від 31,5 до 34,1 кг. Товщина шпику на рівні 6-7 грудних хребців у молодняку усіх піддослідних груп була 19,8 мм, згідно з інструкцією з бонітування свиней (2003) для другої групи порід відповідає вимогам класу «еліта». Товщина шпику на крижах у молодняку різного походження становила 13,4 мм. Товщина шпику в середній точці спини між холкою та крижами в середньому коливалась у межах від 14,0 до 23,0 мм.

Товщину м'яза в середній точці спини між холкою та крижами мали тварини від схрещування

чистопородних маток ЧБПП з кнурами породи ландрас – 55,0 мм, а найменша товщина м'яза у маток ЧБПП з кнурами породи дюрок – 40,0 мм. Середня товщина м'яза в усіх групах становила 46,6 мм, а довжина м'яза – 63,1 см.

Одержані дані дають підставу стверджувати, що характеристики м'ясності свиней у чистопородних тварин ЧБПП покращуються при прилитті крові породи ландрас.

Висновки.

Генофонд свиней ЧБПП на Миколаївщині має достатню кількість чистопородних племінних тварин з високим генетичним потенціалом, який дає можливість оцінювати та відпрацьовувати систему ведення запланованої роботи з удосконалення високопродуктивних тварин та створення селекційної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акневський Ю. П. Результати селекції свиней великої білої породи за відгодівельними та м'ясними якостями / Ю. П. Акневський, Л. П. Гришина // Аграрний вісник Причорномор'я. – Вип. 31. – Одеса. 2005. – С. 57–58.
2. «Автоматизоване моделювання селекційних індексів для оцінки свиней» // [Березовський М. Д., Гетья А. А., Ващенко П. А. та ін.] Вісник Полтавської державної аграрної академії, № 4. – 2008. – С. 92–94.
3. Ващенко П. А. «Визначення племінної цінності свиней різними методами» / П. А. Ващенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. Вип. 1. Т. 2, 2010.
4. Гетья А. А. «Застосування BLUP - методу при організації оцінки селекційної цінності свиней в Україні» / А. А. Гетья // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2011.
5. Познякова Т. С. «Репродуктивні якості чистопородних і помісних свиноматок при схрещуванні з кнурами вітчизняної та зарубіжної селекції» / Т. С. Познякова // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – № 1. – 2011.
6. Рубан С. Ю. «Сучасна оцінка племінної цінності бугаїв-плідників» / С. Ю. Рубан. – К. : Видавн. дім. «Стилос», 2005. – С. 20–28.
7. Інструкція з бонітування свиней; Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві. – К. : «Київський університет», 2003.
8. Чинаров Ю. «Метод племенной оценки свиней на основе BLUP и животноводство России» / Ю. Чинаров, Н. Зиновьева, Л. Эрнст – № 2. – 2007. – С. 45–46.

Рецензенти: Серветник О. П., вчений секретар Миколаївського ІАПВ;
Дикий В. В., кандадат сільськогосподарських наук, Миколаївський ІАПВ.

© Бугасвський В. М.,
Онищенко Л. В.,
Данильчук М. І., 2012

Дата надходження статті до редколегії 23.04.2012 р.

БУГАСВСЬКИЙ Віктор Макарович – к.с.-г.н., старший науковий співробітник, завідувач лабораторії тваринництва Миколаївського Інституту АПВ, співавтор червоної білопоясої породи свиней.

Коло наукових інтересів: технологія виробництва продукції тваринництва, селекція та розведення тварин.

ОНИЩЕНКО Людмила Володимирівна – науковий співробітник МІАПВ.

Коло наукових інтересів: селекція та технологія розведення свиней.

ДАНИЛЬЧУК Михайло Іванович – науковий співробітник МІАПВ.

Коло наукових інтересів: технологія утримання та розведення свиней.